

Laboratorium 2

Teoria współbieżności

Danylo Knapp

Teoria Współbieżności

Wydział Informatyki
Akademia Górniczo-Hutnicza
im. Stanisława Staszica w Krakowie
14.10.23

1 Treść zadania

1. Zaimplementować semafor binarny za pomocą metod `wait` i `notify`, użyć go do synchronizacji programu *Wyścig*
2. Pokazać, że do implementacji semafora za pomocą metod `wait` i `notify` nie wystarczy instrukcja `if` tylko potrzeba użyć `while`. Wyjaśnić teoretycznie dlaczego i potwierdzić eksperymentem w praktyce. (wskazówka: rozważyć dwie kolejki: czekającą na wejście do monitora obiektu oraz kolejkę związaną z instrukcją `wait`, rozważyć kto kiedy jest budzony i kiedy następuje wyścig).
3. Zaimplementować semafor licznikowy (ogólny) za pomocą semaforów binarnych. Czy semafor binarny jest szczególnym przypadkiem semafora ogólnego?

2 Rozwiązanie

Najpierw warto przypomnieć, że program *wyścig* polegał na tym, że mamy licznik, który jest modyfikowany przez dwa wątki: pierwszy zwiększa licznik o 1, drugi zmniejsza o 1. Race condition (wyścig) wynika wtedy, gdy oba wątki próbują jednocześnie zmienić wartość licznika. Jako wynik, dostajemy na wyjściu wartość, która różni się od oczekiwanej, tzn. 0.

W celach synchronizacji dostępu do licznika, tym razem skorzystamy z semafora binarnego, czyli takiego, który ma tylko 2 stany: albo jest zablokowany przez któryś wątek, albo odblokowany.

Chcąc zaimplementować taki mechanizm synchronizujący, użyjemy Javowych monitorów, w tym celu będziemy korzystali z metod `Object#wait` i `Object#notify`. Dodatkowo, zostanie wykorzystane słowo kluczowe `synchronized`.

Odwołamy się do dokumentacji (Java 17):

`Object#wait`: Causes the current thread to wait until it is awakened, typically by being notified or interrupted. [...] **This method causes the current thread** (referred to here as T) to place itself in the wait set for this object and then **to relinquish any and all synchronization claims on this object**. Note that only the locks on this object are relinquished; any other objects on which the current thread may be synchronized remain locked while the thread waits.

`Object#notify`: Wakes up a single thread that is waiting on this object's monitor. [...] This method should only be called by a thread that is the owner of this object's monitor. A thread becomes the owner of the object's monitor in one of three ways:

- By executing a synchronized instance method of that object.
- By executing the body of a synchronized statement that synchronizes on the object.
- For objects of type `Class`, by executing a synchronized static method of that class.

Only one thread at a time can own an object's monitor.

Z tego wynika, że:

- `Object#wait`
 - Może być wywołana tylko przez wątek będący w posiadaniu monitora
 - Powoduje uśpienie wątku w kolejce związanej z monitorem
 - **Zwalnia monitor**

- Wątek może być obudzony gdy inny wątek wywoła `notify`, albo gdy wątek zostanie przerwany (`interrupted`)
- `Object#notify`
 - Budzi jeden wątek spośród oczekujących w kolejce `'wait'`
 - Obudzony wątek oczekuje aż wątek wywołujący `notify` zwolni monitor
 - Żeby poprawnie wywołać tę metodę, musi zostać spełniony co najmniej jeden z trzech warunków:
 1. Metoda została wywołana z zsynchronizowanej metody danego obiektu (`synchronized method`)
 2. Metoda została wywołana z zsynchronizowanego bloku danego obiektu
 3. Dla obiektów typu `Class`, poprzez wykonanie zsynchronizowanej metody statycznej tej klasy

2.1 Semafor binarny (punkt 1)

Poniżej została przedstawiona implementacja semafora binarnego.

```
// Semafor.java
```

```
package pl.edu.agh.tw.knapp;

class Semafor implements ISemaphore {
    private boolean _stan = true;
    private int _czeka = 0;

    public Semafor() {
    }

    @Override
    public synchronized void P() {
        ++_czeka;

        while (!_stan) {
            try {
                wait();
            } catch (InterruptedException e) {
                throw new RuntimeException(e);
            }
        }

        _stan = false;
        --_czeka;
    }

    @Override
    public synchronized void V() {
        _stan = true;
    }
}
```

```

        if (_czeka > 0) {
            notify();
        }
    }
}

```

Dostępne operacje na tym semaforze:

- Opuszczenie, **Semafor#P**: Jeśli $S == 1$ to $S = 0$, w przeciwnym wypadku wstrzymaj działanie procesu wykonującego tę operację
- Podniesienie, **Semafor#V**: Jeśli są procesy wstrzymane w wyniku opuszczania semafora S , to wznów jeden z nich, w przeciwnym razie $S = 1$

2.2 if a while (punkt 2)

Do implementacji semafora za pomocą metod `wait` i `notify` nie wystarczy instrukcji `if`, trzeba użyć `while`. To wynika z kilku powodów, a mianowicie:

1. Spurious wakeup (Fałszywe obudzenie) - wątek może zostać obudzony nie przez inny wątek, lecz przez system. W takim przypadku warunek, na który czeka wątek, może nie zostać spełniony. W celu zapobiegania takiej sytuacji, po obudzeniu wątek musi sprawdzić, czy warunek został rzeczywiście spełniony;
2. Zgodnie z dokumentacją, metoda `wait` zwalnia monitor. To znaczy, że inny wątek A może spróbować zablokować dany semafor. Biorąc pod uwagę fakt, iż obudzenie wątku B nie następuje natychmiast, semafor może zostać zablokowany przez wątek A. Uwzględniając to, że została użyta instrukcja `if`, wątek B również zablokuje semafor (tu już mamy do czynienia z undefined behavior - synchronizacja nie zadziałała poprawnie):

Wątek A	Wątek B
P	
***	P
***	...
V	...
P	obudzenie się zaczęło
***	wątek został obudzony
***	***

```

=====
      BŁĄD: oba wątki mają dostęp
           do tego samego zasobu
           jednocześnie
=====

```

Gdzie `***` - wykonanie jakiejś pracy przez wątek, `...` - czekanie na zwolnienie semafora.

Uwaga: eksperymentalne potwierdzenie znajduje się w rozdziale *Wyniki*.

2.3 Semafor licznikowy (punkt 3)

Semafor licznikowy jest uogólnieniem semafora binarnego. Ten mechanizm synchronizacji może zostać zaimplementowany na kilka sposobów, między innymi:

- Z wykorzystaniem semaforów binarnych
- Z wykorzystaniem metod `wait`, `notify` i słowa kluczowego `synchronized`

2.3.1 I sposób

Ten sposób przedstawia implementację semafora licznikowego z wykorzystaniem 2 semaforów binarnych: pierwszy jest potrzebny do synchronizacji licznika, drugi do uśpienia czekającego wątku.

// CountingSemaphore.java

```
package pl.edu.agh.tw.knapp;

public class CountingSemaphore implements ISemaphore {
    private final Semafor threadLocker = new Semafor();
    private final Semafor counterLocker = new Semafor();

    private int counter;

    public CountingSemaphore(int initialValue) {
        counter = initialValue;
    }

    @Override
    public void P() {
        counterLocker.P();

        if (counter > 0) {
            --counter;
            counterLocker.V();
        } else {
            counterLocker.V();
            threadLocker.P();
            P();
        }
    }

    @Override
    public void V() {
        counterLocker.P();

        if (++counter == 1) {
            threadLocker.V();
        }

        counterLocker.V();
    }
}
```

Jak widać, implementacja jest prosta, lecz w przypadku Javy małoefektywna: klasa `Semafor` ma

swój własny mechanizm synchronizacji który jest oparty na metodach zsynchronizowanych, a także `wait` i `notify`.

2.3.2 II sposób

Ten sposób przedstawia efektywną implementację semafora licznikowego (ogólnego) nie korzystając z wcześniej zaimplementowanego semafora binarnego. Poniższa implementacja w sposób oczywisty pokazuje, iż semafor binarny jest tylko szczególnym przypadkiem semafora licznikowego (jest to semafor licznikowy z wartością początkową równą 1).

// Semaphore.java

```
package pl.edu.agh.tw.knapp;

public class Semaphore implements ISemaphore {
    private int value;

    public Semaphore(int initialValue) {
        value = initialValue;
    }

    @Override
    public synchronized void P() {
        while (value == 0) {
            try {
                wait();
            } catch (InterruptedException e) {
                throw new RuntimeException(e);
            }
        }

        --value;
    }

    @Override
    public synchronized void V() {
        ++value;

        if (value == 1) {
            notify();
        }
    }
}
```

W porównaniu z poprzednim sposobem, ta implementacja jest krótsza, prostsza do zrozumienia i, w sposób oczywisty, wydajniejsza.

3 Wyniki

Wyniki zostały uzyskane poprzez uruchomienie programu 100 razy, następnie pobrane za pomocą poniższego bash skryptu i przetworzone z wykorzystaniem języka python.

```
for _ in {1..100}
do
    ./gradlew run | sed -n 's/^.*stan=\s*(\S*).*$/\1/p'
done
```

3.1 Semafor binarny

W tym rozdziale pokażę, że instrukcji `if` nie wystarczy do implementacji semafora.

3.1.1 Instrukcja `if`

Modyfikuję klasę `Semafor` w następujący sposób:

```
// Semafor.java

package pl.edu.agh.tw.knapp;

class Semafor {
    // ...

    public synchronized void P() {
        ++_czeka;

        if (!_stan) {
            try {
                wait();
            } catch (InterruptedException e) {
                throw new RuntimeException(e);
            }
        }

        _stan = false;
        --_czeka;
    }

    // ...
}
```

Po uruchomieniu uzyskuję wyniki i zapisuję je do pliku `semafor_if.txt`, następnie przetwarzam:

```
[2]: import matplotlib.pyplot as plt
import pandas as pd

df_if = pd.read_csv("semafor_if.txt", header=None)
```

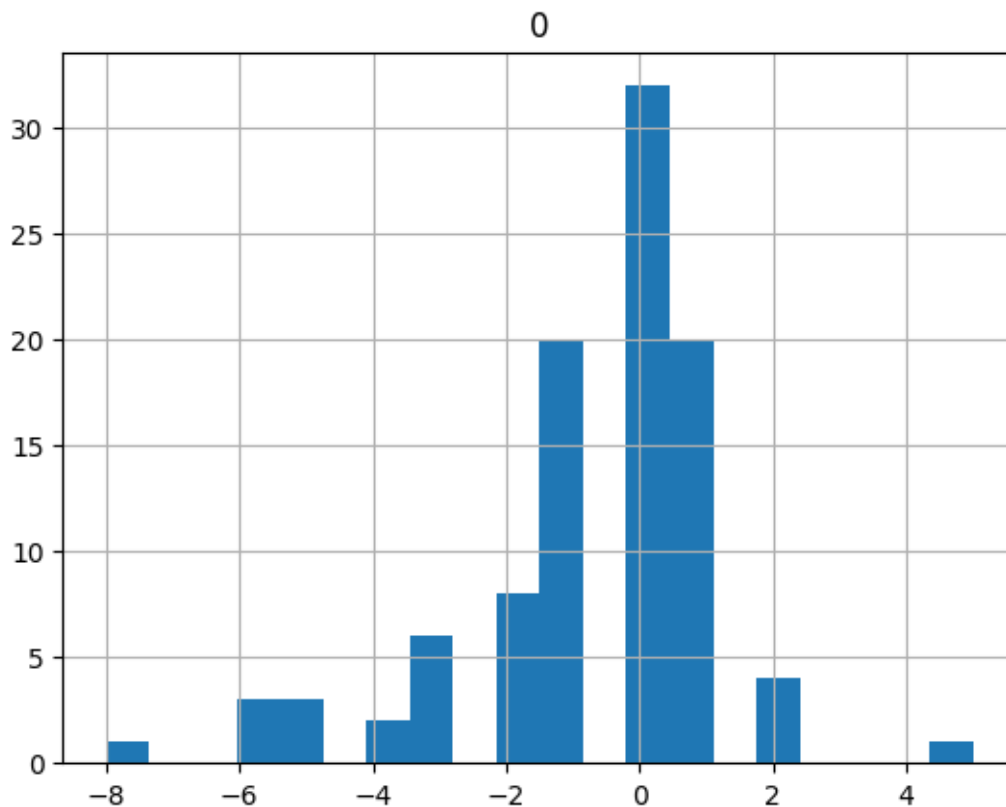
```
print(df_if)
```

```
0
0 -3
1 -1
2  0
3  0
4  1
.. ..
95 0
96 -2
97  0
98 -5
99  1
```

```
[100 rows x 1 columns]
```

```
[3]: df_if.hist(bins=20)
```

```
[3]: array([[<Axes: title={'center': '0'}>]], dtype=object)
```


Jak widać z tego histogramu, wartości nie są aż tak porozrzucane jak w przypadku całkowitego

braku synchronizacji (laboratorium 1), ale można stwierdzić, że mechanizm synchronizacji nie działa poprawnie. W przypadku poprawnego działania musielibyśmy zobaczyć same zera.

3.1.2 Instrukcja while

Modyfikuję klasę `Semafor` w następujący sposób:

```
// Semafor.java

package pl.edu.agh.tw.knapp;

class Semafor {
    // ...

    public synchronized void P() {
        ++_czeka;

        while (!_stan) {
            try {
                wait();
            } catch (InterruptedException e) {
                throw new RuntimeException(e);
            }
        }

        _stan = false;
        --_czeka;
    }

    // ...
}
```

Po uruchomieniu uzyskuję wyniki i zapisuję je do pliku `semafor_while.txt`, następnie przetwarzam:

```
[4]: df_while = pd.read_csv("semafor_while.txt", header=None)
print(df_while)
```

```
0
0 0
1 0
2 0
3 0
4 0
.. ..
95 0
96 0
97 0
98 0
99 0
```

```
[100 rows x 1 columns]
```

```
[5]: df_while[df_while == 0]
```

```
[5]:      0
0      0
1      0
2      0
3      0
4      0
..    ..
95     0
96     0
97     0
98     0
99     0
```

```
[100 rows x 1 columns]
```

Jak widać z powyższego wyniku, wszystkie 100 wartości są równe 0, a więc semafor działa poprawnie.

3.2 Semafor licznikowy

Poniżej został przetestowany semafor licznikowy jako semafor binarny.

W celach lepszego zrozumienia, warto dodać, że klasa zsynchronizowanego licznika wygląda następująco:

```
// SynchronizedCounter.java
```

```
package pl.edu.agh.tw.knapp;
```

```
public class SynchronizedCounter extends Counter {
    private final ISemaphore semaphore;

    public SynchronizedCounter(int n, ISemaphore semaphore) {
        super(n);
        this.semaphore = semaphore;
    }

    @Override
    public void inc() {
        semaphore.P();
        super.inc();
        semaphore.V();
    }

    @Override
    public void dec() {
```

```

        semaphore.P();
        super.dec();
        semaphore.V();
    }
}

```

gdzie `ISemaphore` - interfejs, reprezentujący semafor:

```
// ISemaphore.java
```

```

package pl.edu.agh.tw.knapp;

public interface ISemaphore {
    void P();
    void V();
}

```

3.2.1 Semafor licznikowy zaimplementowany za pomocą semaforów binarnych

Zsynchronizowany licznik jest tworzony w następujący sposób:

```
var counter = new SynchronizedCounter(0, new CountingSemaphore(1));
```

Po uruchomieniu uzyskuję wyniki i zapisuję je do pliku `counting_semaphore.txt`, następnie przetwarzam:

```
[6]: df_counting = pd.read_csv("counting_semaphore.txt", header=None)
      print(df_counting)
```

```

0
0 0
1 0
2 0
3 0
4 0
.. ..
95 0
96 0
97 0
98 0
99 0

```

[100 rows x 1 columns]

```
[7]: df_counting[df_counting == 0]
```

```

[7]: 0
0 0
1 0
2 0

```

```
3    0
4    0
.. ..
95   0
96   0
97   0
98   0
99   0
```

```
[100 rows x 1 columns]
```

Mechanizm synchronizacji działa poprawnie - na wyjściu mamy same zera.

3.2.2 Semafor licznikowy ogólny

W tym rozdziale zostały zareprezentowane wyniki działania semafora ogólnego, zaimplementowanego bez korzystania z semaforów binarnych.

Zsynchronizowany licznik jest tworzony w następujący sposób:

```
var counter = new SynchronizedCounter(0, new Semaphore(1));
```

Po uruchomieniu uzyskuję wyniki i zapisuję je do pliku `semaphore.txt`, następnie przetwarzam:

```
[8]: df_generalized = pd.read_csv("semaphore.txt", header=None)
     print(df_generalized)
```

```
0
0  0
1  0
2  0
3  0
4  0
.. ..
95 0
96 0
97 0
98 0
99 0
```

```
[100 rows x 1 columns]
```

```
[9]: df_generalized[df_generalized == 0]
```

```
[9]: 0
     0  0
     1  0
     2  0
     3  0
     4  0
```

```
.. ..  
95  0  
96  0  
97  0  
98  0  
99  0
```

```
[100 rows x 1 columns]
```

Mechanizm synchronizacji działa poprawnie - na wyjściu mamy same zera.

4 Wnioski

- Monitory w Javie synchronizują dostęp do metod i bloków `synchronized` i są związane z każdym obiektem
- Metod `wait`, `notify` / `notifyAll` można używać do synchronizacji działania wielu wątków
- Semafor binarny da się zaimplementować za pomocą metod `wait` i `notify` i słowa kluczowego `synchronized`
- Do implementacji semafora za pomocą metod `wait` i `notify` nie wystarczy instrukcji `if`, trzeba użyć instrukcji `while`
- Semafor licznikowy jest semaforem ogólnym - semafor binarny jest szczególnym przypadkiem semafora licznikowego (jest to semafor licznikowy z wartością początkową 1)
- Semafor licznikowy da się zaimplementować korzystając tylko z semaforów binarnych, choć nie w bardzo wydajny sposób

5 Bibliografia

1. [Materiały do laboratorium](#)
2. [Java 17 Docs - Object](#)
3. [Wikipedia - Spurious wakeup](#)